

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Projekt

PODPORA ODBORNÝCH PARTNERSTVÍ

V PLZEŇSKÉM KRAJI ZAMĚŘENÝCH NA PODPORU SENIORŮ

SWOT ANALÝZA PÉČE O SENIORY V PLZEŇSKÉM KRAJI

Podklady pro její zpracování:

- Základní demografické údaje
- Analýza mezikrajského srovnání služeb pro seniory
- Analýzy potřeb seniorů v Plzeňském kraji z perspektivy poskytovatelů: pečovatelská služba, služba osobní asistence, odlehčovací služba, domovy pro seniory a denní a týdenní stacionáře
- Názory z jednání odborných týmů

podklady jsou dostupné na www.cpkp.cz

Projekt Podpora plánování rozvoje sociálních služeb formou založení odborných partnerství (registrační číslo: CZ.1.04/3.1.03/78.00014) je financován z prostředků Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu ČR.

SLABÉ STRÁNKY

- pouze jeden týdenní stacionář pro seniory v kraji (konkrétně v Plzni)
- **nedostatečná kapacita týdenního stacionáře, pro zájemce o dlouhodobé pobyty existuje pořadník**
- obtížná doprava uživatelů do denních a týdenních stacionářů
- úbytek kapacit odlehčovacích služeb o 2/3 od roku 2008
- malá kapacitní nabídka odlehčovacích služeb – v některých měsících (červenec, srpen)
- malá časová flexibilita odlehčovacích služeb – omezené možnosti okamžitého přijetí např. z důvodu nemoci pečující osoby
- malá dostupnost/horší dostupnost pečovatelských služeb (dále PS) v obcích katastrálně spadajících do okresu města Plzeň – v oblasti péče
- malá dostupnost PS v malých obcích plzeňského kraje (obce druhého stupně a nižší)
- poskytovateli části pečovatelských služeb jsou příspěvkové organizace daných obcí působící pouze v obci – 83% kapacit PS je zřízeno obcemi
- tlak zřizovatelů na pečovatelské služby řešit problémy občanů mimo rámce registrace sociální služby a jejich úkonů
- část kapacit domovů pro seniory je obsazena klienty nespádajícími do cílové skupiny (obyvatelé domovů důchodců z doby před účinností zákona č. 108/2006 Sb.) klienti využívají služby domova pro seniory i z důvodů neexistence sociálních a malometrážních bytů, nedostatečných kapacit (i časových) terénních služeb a z důvodů neinformovanosti o možnostech terénních služeb (týká se i rodinných příslušníků)
- malá informovanost o možnostech dopravy do sociálních služeb – denní a týdenní stacionáře
- nedostatečná informovanost o možnostech získání příspěvku na péči (dále PnP) a jeho účelu – rodinní příslušníci i potencionální příjemci
- nedostatečná informovanost o možnostech pomoci seniorům/celé škály služeb

- nerovnost mezi pobytovými a terénními službami v oblasti zjišťování zda klient pobírá či nepobírá PnP – neexistující kontrola využívání PnP na péči
- malá provázanost rozdělování financí s kvalitou a potřebností služeb
- malá schopnost srozumitelně prezentovat své služby – nabídku pomoci seniorům
- malá vzájemná spolupráce při péči o občany v lůžkových zařízeních – obtížná spolupráce s provozovateli sociálních /zdravotních lůžek(neposkytování informací poskytovatelům soc. služeb, ponechávání klientů v soc. lůžkách v nemocnicích i přestože by mohli využívat i jiných soc. služeb – pobytových i terénních)
- odkazování návazných služeb (zdravotnická zařízení) na pobytové služby i v případech, kdy lze zajistit péči v domácím prostředí
- malá podpora pečujících osob
- málo možností zaměstnávání pečujících formou na částečných úvazků
- nízká vybavenost jednotlivých soc. služeb (počet lůžek na 1000 obyv. starších 65 let): nízké hodnoty z hlediska vybavenosti domovy pro seniory (Plzeňský kraj na spodních příčkách), v rámci okresů největší vybavenost v okrese Tachov, Domažlice, nejméně naopak Plzeň-sever a Plzeň-město.
- výdaje územních rozpočtů jednotlivých krajů na sociální služby (v přepočtu na 1 obyvatele) zaujímá plzeňský kraj 11. místo v mezikrajském srovnání
- **nízká míra spolufinancování - z prostředků MPSV je hrazeno necelých 14% celkových nákladů na zajištění PS v Plzeňském kraji ; nejnižší dotace na pečovatelskou službu vzhledem k její největší obslužnosti v mezikrajském srovnání**
- **snadná zneužitelnost seniorů (např. nabídky půjček, ubytovny nebo „penziony“ fungující mimo režim zákona o soc. službách, apod.)**

SILNÉ STRÁNKY

- Nasazení a kvalitní práce pracovníků v soc. službách
- informování starostové v **některých** malých obcích
- současná nabídka pečovatelských služeb na území kraje- **dle statistických dat je v Plzeňském kraji nadprůměrná obslužnost pečovatelskou službou (nejvyšší mezi kraji ČR)**
- současná flexibilita asistenčních služeb
- současná nabídka sociálních služeb denní a týdenního stacionáře - jako jeden z mála krajů v ČR
- současné kapacity domovů pro seniory v Plzni a Plzeňském kraji
- vysoká vybavenost domovů se zvláštním režimem (4. nejvyšší hodnota v mezikrajském srovnání)
- ochota odborníků zapojit se do řešení problematiky seniorů
- politická a odborná podpora Plzeňského kraje
- vzájemná spolupráce poskytovatelů sociálních služeb
- finanční spolupodílení se obcí na provozu pečovatelských služeb
- **funkční proces komunitního plánování v některých částech Plzeňského kraje**

OHROŽENÍ

Projekt Podpora plánování rozvoje sociálních služeb formou založení odborných partnerství (registrační číslo: CZ.1.04/3.1.03/78.00014) je financován z prostředků Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu ČR.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

- demografický vývoj – stárnutí populace - Plzeňský kraj se řadí z hlediska věkové struktury mezi kraje s nejstarším obyvatelstvem v ČR (za Prahou, dělí se o druhé místo s Královohradeckým krajem)
- nárůst osob starších 65 let odkázaných na pomoc druhé osoby ze současných cca 12 tisíc osob pobírajících příspěvek na péči, na dvojnásobek v roce 2040 (mezikrajské srovnání, varianta I)
- vývoj Alzheimerovy nemoci v Plzeňském kraji - projekce v mezikrajském srovnání předpokládá nárůst ze současných cca 7,4 tisíc nemocných na cca 16,8 tisíc lidí v roce 2040
- způsob přidělování a posuzování PnP – velký důkaz kladen na zdravotní stav klienta a menší měrou na sociální,
- nepřehledný proces přidělování PnP – nejasná kritéria, různé posuzování
- pravidla a kontrola využívání PnP skutečně na péči
- stávající systém financování neumožňuje zvyšovat nabídku poskytovaných služeb a nové služby tak vznikají pouze v omezeném rozsahu
- neefektivnost systému financování pečovatelských služeb
- **mnohozdrojové nekoncepční financování sociálních služeb**
- deklarace finanční podpory terénních služeb ze strany státu zůstává pouze v rovině deklarací a ne reálné podpory
- **podhodnocené finanční ohodnocení zaměstnanců v sociálních službách – problematické získání kvalitních zaměstnanců pro služby za současných podprůměrných platových podmínek**
- **snižující se reálné financování pobytových sociálních služeb (dotace na poskytování služby nepokryjí zvyšující se náklady na její zajištění)**
- zhoršování ekonomické situace občanů a jejich koupěschopnost ve vazbě k soc. službám
- zapojení/nezapojení rodiny do financování služby – naplňování principu subsidiarity
- nejasnost přechodu rozdělování financí z MPSV na PK
- problematické úhrady od zdravotních pojišťoven

Projekt Podpora plánování rozvoje sociálních služeb formou založení odborných partnerství (registrační číslo: CZ.1.04/3.1.03/78.00014) je financován z prostředků Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu ČR.

- asistenční služby – vnímání jako selhání rodiny v péči
- „sendvičová“ rodina – péče současně o rodiče a děti
- senior se stará o své rodiče v seniorském věku
- celospolečenské vnímání sociální práce – malá prestiž
- oddělování zdravotní a sociální péče
- vznik nových sociálních služeb bez ohledu na jejich potřebnost v daném regionu
- špatná dostupnost zdravotní péče seniorům v okrajových částech kraje
- sídelní struktura Plzeňského kraje – velké množství malých sídel
- senioři odcházející předčasně do důchodu – nebudou mít dostatek prostředků na péči až jí budou potřebovat
- rostoucí počet seniorů bez přístřeší
- vnímání církevních – charitních organizací jako poskytovatele soc. služby – nízká ochota platit za služby církvi
- zvyšující se počet osob bez přístřeší v seniorském věku
- porušování zákona o sociálních službách fungováním soukromých subjektů poskytujících neregistrované služby naplňující znaky zákona o soc. službách (např. soukromé ubytovny); nepravdivá ale kvalitní propagace těchto služeb –senioři se nechají snadno nalákat k jejich využití
- nedostupnost dat z úřadu práce

PŘÍLEŽITOSTI

- geografická poloha města Plzeň centrum regionu

- zkvalitnění prezentace služeb
- **popsání a zveřejňování příkladů dobré praxe - prostředek informování veřejnosti o soc. službách**
- pravidelné sledování a vyhodnocování relevantních dat ve vazbě k sociální oblasti
- dovoz obědů komerčními subjekty (**posílení spolupráce poskytovatelů soc. služeb s těmito subjekty**)
- dodržování pravidel a kontrola využívání PnP na skutečnou na péči
- podpora pečujících osob
- udržení spoluúčasti obcí na financování sociálních služeb
- užší spolupráce s malými obcemi; **šíření informací o možnostech řešení potřeb seniorů prostřednictvím terénních služeb**
- oficiální dobrovolnictví seniorů
- vzájemná sousedská výpomoc
- zviditelnění věcí, které fungují
- zlepšující se spolupráce mezi poskytovateli sociálních služeb, sociálními pracovníky obecních úřadů a zdravotnickými zařízeními
- **zvyšování prestiže poskytovatelů sociálních služeb**

NÁVRHY KLÍČOVÝCH DOPORUČENÍ/CÍLŮ A OPATŘENÍ¹

Cíl 1. Zvyšování odbornosti pracovníků v terénních a pobytových službách pro seniory

Opatření 1.1 Podpora vzdělávacích aktivit zvyšující kvalitu služeb

Vytvoření nebo zajištění spolufinancování vzdělávacích kurzů ze strany MPSV

Využití nabídky Základního kvalifikačního kurzu pro pracovníky v soc. službách (organizuje ÚP pro Plzeňský kraj; nejen pro nezaměstnané, ale i pro veřejnost)

Opatření 1. 2 Podpora využívání supervize a výměny zkušeností

Opatření 1. 3 Podpora sdílení dobré praxe

Zvyšování informovanosti o sociálních službách

Opatření 1. 4 Efektivní vzdělávání vedení obcí (informovanost, kurzy, semináře, možnost příspěvků (prezentace)

Cíl 2. Zvýšení a udržení kapacity odlehčovacích služeb a denních a týdenních stacionářů pro seniory

Opatření 2. 1 Navýšení současných kapacit odlehčovacích služeb

Pro navýšení kapacity je teoreticky možné využít stávajících rezerv v DS a DPS, ale toto opatření povede ke snížení financí na zajištění služby (rezervovanou kapacitu nebude možné využít pro klienty se zájmem o umístění do DS / DPS) a je nutné odpovídajícím způsobem vzdělat personál (klienti budou mít jiné potřeby než klienti DS, DPS – bude nutné k nim i jinak přistupovat).

Opatření 2. 2 Podpora denních a týdenních stacionářů pro seniory

Tato zařízení mohou sloužit i jako náhrada za LDN některé stávající klienty těchto zařízení.

Před zřízením dalších denních či týdenních stacionářů je potřeba důsledně zjistit skutečný zájem (potřebnost) těchto služeb i ve vztahu k jejich místní dostupnosti (ve kterých místech regionu mají tyto služby vzniknout?).

Opatření 2. 3 Podpora individuální dopravy pro seniory

Většímu zpřístupnění dopravy seniorům může prospět i důsledná kontrola využívání příspěvku na mobilitu.

---

¹ Pořadí cílů neuvádí jejich důležitost.

Cíl 3. Udržení a rozvoj pečovatelských a asistenčních služeb pro seniory

- Opatření 3. 1 Udržení současných kapacit pečovatelských služeb
- Opatření 3. 2 Rozvoj pečovatelských služeb ve venkovských oblastech (zajištění financování)
- Opatření 3. 3 Zkvalitnění PR pečovatelských služeb (umění službu „prodat“, nabídnout), zlepšení mediálního obrazu služeb
- Opatření 3.4 Efektivnější propagace asistenčních služeb

Potřebné je i vysvětlení výrazu asistenční služba veřejnosti (pojem je nejasný i pro odborníky). Na definici služby budou mít zřejmě vliv změny v připravované novele zák. 108/2006 sb.

Cíl 4. Zvýšení informovanosti o možnostech pomoci seniorům

- Opatření 4. 1 Podpora spolupráce se zdravotnickými zařízeními a s lékaři a zvyšování jejich informovanosti o sociálních službách
- Opatření 4. 2 Podpora veřejných akcí prezentující pomoc občanům ve stáří
- Opatření 4.3 Informování o existenci PnP a náležitostí potřebných k jeho přidělení
- Opatření 4. 4 Informování o alternativních způsobech zajištění péče o seniory v domácím prostředí

Jedná se např. o technologii Senior Inspect. Moderní způsob aktivní prevence předčasného stárnutí. - Senior s sebou nosí přístroj, kterým si může kdykoli přivolat pomoc. Stisknutím tlačítka je spojen s operátorem.

Cíl 5. Zefektivnění služeb domovů pro seniory

Základní současnou bariérou pro zkvalitnění služeb je nedostatek financí na vzdělávání zaměstnanců.

- Opatření 5. 1 Zkvalitnění současných pobytových služeb pro seniory
- Opatření 5. 2 Posílení kontinuálního vzdělávání pracovníků
- Opatření 5. 3 Zřizování dalších pobytových zařízení na základě skutečné potřeby

Průběžné sledování reálného převisu poptávky a volných kapacit a územního rozmístění pobytových služeb (včetně DPS, rep. bytů zvláštního určení).

Cíl 6. Zajištění odpovídajícího financování sociálních služeb

Opatření 6.1 Zohlednění územní působnosti při poskytování ter. služeb

(Vyšší časová i finanční náročnost při obsluze klienta.)

Opatření 6.2 Transparentní rozdělování finančních prostředků kraje

(Jde především o poskytování zpětné vazby poskytovatelům ke skutečné výši poskytnutých prostředků, zveřejňování návrhů Plz. kraje na financování zasílaných MPSV, apod.)

Opatření 6.3 Zpracovat metodiku vykazování služeb

(Popř. iniciovat zpracování takové metodiky.)

Opatření 6.4 Zapojení dalších obcí do spolufinancování soc. služeb

Opatření 6.5 Kontrola a přidělování PnP

Opatření 6.5 Najít řešení stálého snižování finančních prostředků

Cíl 7. Systémové změny v oblasti poskytování soc. služeb

- Vyživovací povinnost zakotvit do zák. č. 108/2006 Sb.

- Zpětné dokazování finanční situace seniorů

- Kratší lhůta při přidělování PnP + průhlednost celého procesu

- Podpora malometrážních bytů – bytů zvláštního určení pro seniory